

Suomen koulu- ja opiskeluterveyden yhdistys Skooppi ry:n kannanotto

THL:n opiskeluterveydenhuollon kehittämisen riittävän resursoinnin puolesta

Suomessa on noin 600 000 opiskelijaa, joiden terveydenhuollosta opiskeluterveydenhuolto vastaa. Kohderyhmä on avainasemassa Suomen tulevaisuudelle. Opiskelijoiden terveys ja opiskelukyky luovat pohjan tulevalle työkyvylle. Kuitenkin opiskeluterveydenhuollon kehittäminen on jäänyt koulu- ja työterveyshuollon varjoon.

Opiskeluterveydenhuollon piiriin kuuluvat lukiolaiset, ammatillisten oppilaitosten opiskelijat, ammattikorkeakoulujen sekä yliopistojen opiskelijat.

Opiskeluterveydenhuollon kehittäminen käynnistyi Suomessa vasta 2000-luvulla opiskeluterveydenhuollon työryhmämuistion ja Opiskeluterveydenhuollon oppaan julkaisemisen myötä. Vuonna 2009 annetun neuvolatoimintaa, koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoa koskevan valtioneuvoston asetuksen (380/2009) jälkeen kesti vielä kolme vuotta, ennen kuin Terveiden ja hyvinvoinnin laitokselle vuonna 2012 saatiin lyhyt määräaikainen tehtävä laatimaan kehittämissuunnitelmaa opiskeluterveydenhuollolle. Systemaattinen kehittämistyö käynnistyi vasta vuonna 2014, kun THL:lle perustettiin kahden vuoden määräaikainen kehittämissuunnitelman tehtävä, joka on umpeutumassa vuoden 2016 lopussa. Useita tärkeitä kehittämishankkeita on kesken ja näiden jatko on nykytilanteessa avoin.

Opiskeluterveydenhuollon kehittäminen vaatii pitkäjänteistä ja jatkuvaa työtä. Se ei ole muutaman vuoden kertosuoritus.

Opiskeluterveydenhuollon tehtävänä on

- opiskeluympäristön fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen terveellisuuden ja turvallisuuden edistäminen, tarkastaminen ja seuranta. Tehtävä edellyttää monialaista yhteistyötä oppilaitosten, opiskelijajärjestöjen ja -yhteisöjen sekä muiden opiskelijoiden hyvinvointiin vaikuttavien tahojen kanssa.
- opiskelijoiden terveyden ja opiskelukykyyn edistäminen ja seuraaminen, esimerkiksi säännönmukaiset terveystarkastukset ja niiden aiheuttamat toimenpiteet lausuntoineen
- järjestää terveyden- ja sairaanhoidon palvelut opiskelijoille mukaan lukien mielenterveys- ja päihdetyö, seksuaaliterveys ja suun terveydenhuolto
- tunnistaa varhain opiskelijoiden erityisen tuen tai tutkimuksen tarve ja huolehtia jatkotutkimuksiin ja hoitoon ohjaamisesta.

Tehtävät ovat saman tyyppisiä kuin työterveyshuollolla on. Osin ne ovat jopa vaativampia kuin työterveyshuollossa, koska kyseessä ovat aikuisuuden kynnyksellä olevat nuoret, joista osa on vielä alaikäisiä. Työterveyshuollon kehittämiseksi on olemassa kokonainen valtava laitos, mutta ainoa opiskeluterveydenhuollon kehittämiseen nimetty vastuutehtävä THL:ssä on päättymässä.

Tutkimusten perusteella tiedetään, että nuorista jopa kolmasosalla on psyykkisiä vaikeuksia ja ainakin joka kymmenennellä ongelmat ovat vaikeita. Suurin osa mielenterveyden häiriöistä alkaa jo murrosiässä. Nuorena luodaan omaa elämäntyyliä, kehitys voi viedä hyvään tai huonoon suuntaan. Opiskelukyvyn tukeminen ja syrjäytymisen ehkäiseminen ovat isoja haasteita. Näihin asioihin opiskeluterveydenhuollon tulisi osaltaan pystyä vaikuttamaan. Erityisesti toisen asteen ammatillisten oppilaitosten opiskelijoille suunnatut palvelut voivat osaltaan vähentää tai lieventää nuorten terveyserojen kasvua. Näiden palvelujen kehittäminen hyötyy THL:n kehittämistyöstä ja koulutuksesta.

Opiskeluterveydenhuollolla on monia sille ominaisia erityispiirteitä, jotka siellä toimivien ammattilaisten on hallittava. Opiskeluterveydenhuolto tarvitsee ohjeistuksia, opiskelijaikäisiin kohdennettuja toimintatapoja, yhteisiä arviointilomakkeita, yhteistä foorumia, koulutuksia ja opiskelijoiden ikä- ja elämänvaiheeseen kohdentuvaa tutkimusta. Lapsille, keski-ikäisille tai vanhuksille suunnatut ohjeet tai interventiot eivät toimi nuorilla. THL:n työ opiskeluterveydenhuollon kehittämiseksi parin viime vuoden aikana on ollut kentän arvostamaa ja tarpeellista.

Opiskeluterveydenhuoltoa säätelevät monet lait ja asetukset. Ne eivät yksinään riitä hyvien toimintatapojen juurruttamiseen. Ajankohtaisia lisähaasteita tuovat sekä sosiaali- ja terveydenhuollon uudistukset että opiskelumaailman muutokset. Nopeasti muuttuvat olosuhteet yhteiskunnassa lisäävät keskushallinnosta saatavan asiantuntijatuen ja ohjauksen tarvetta kentällä. Voidakseen suoriutua tehtävistään opiskeluterveydenhuolto tarvitsee ehdottomasti sitä jatkuvasti kehittävän tahon.

Suomen koulu- ja opiskeluterveyden yhdistys Skooppi ry on erittäin huolissaan opiskeluterveydenhuollon kehittämistyön jatkumisesta Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksella. Katsomme, että opiskeluterveydenhuollon jatkuvaan kehittämiseen on THL:llä osoitettava tarpeelliset resurssit.

Suomen koulu- ja opiskeluterveyden yhdistys Skooppi ry:n hallituksen puolesta

Kristina Kunttu, puheenjohtaja

Kaarina Järvenpää, varapuheenjohtaja

Anneli Ignatius, sihteeri